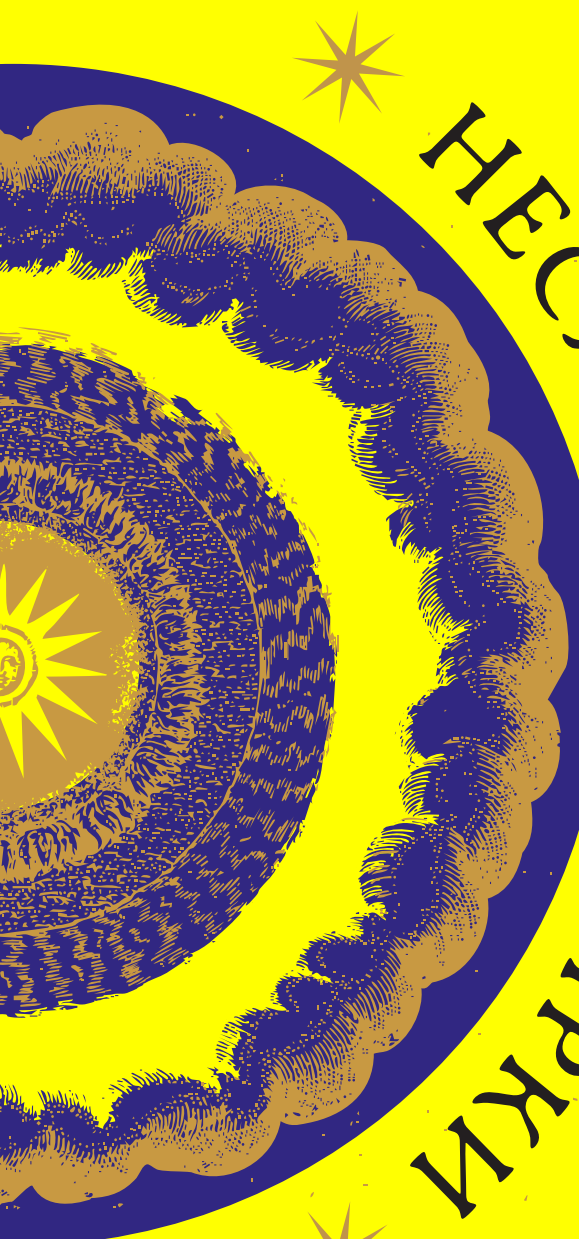

BWA

НЕСЛУХНЯНІ ЗІРКИ

25.04–24.08.25

галерея BWA Броцлав-Головний
ул. Piłsudskiego 105

МИСТКИНІ Й МИТЦІ:

Лорен Дарлінг

Люціян Демідовський

Томаш Добішевський

Сара Кемерон Санд

Катажина Коженєцька

Наталія ЛЛ

Вітек Орський

Юган Естергольм

Лукаш Радзішевський

Мая Каріна Розбіцька

Кама Сокольницька

Ірина Теодореску

Іза Тарасевич

Матеуш Висоцький

Якуб Войнаровський

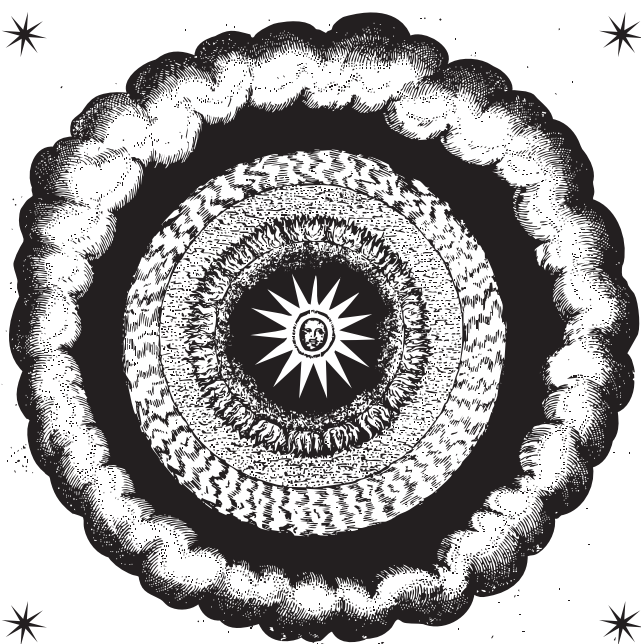
КУРАТОРКИ:

Катажина Чечот

Йоанна Кобилт

★
НЕСТУХНЯНІ ЗІРКИ
★

25.04–24.08.25

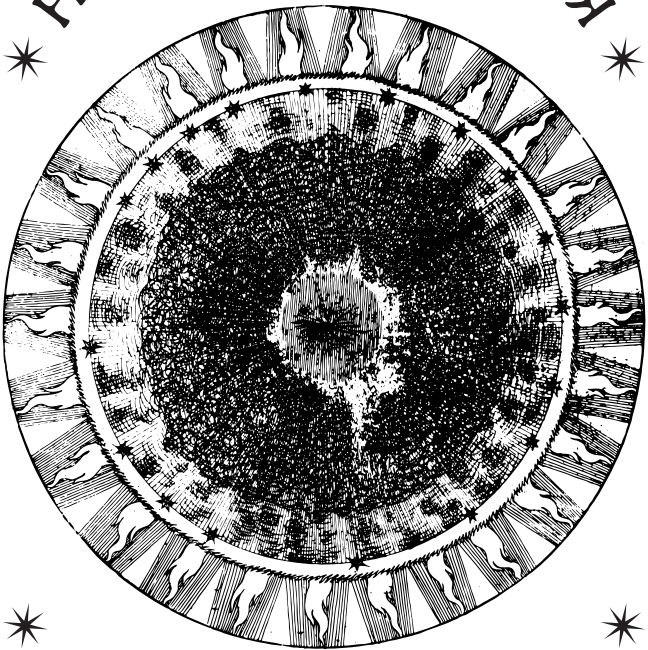

Коли в 2022 році телескоп Джеймса Вебба почав реєструвати галактики, віддалені від Землі на понад 30 мільярдів світлових років, мешканцям найбільших метрополій могло бути важко помітити віддалений на 9 світлових років Сіріус, який на обох півкулях є найяскравішою зіркою нічного неба. Дедалі більше з року на рік світлове забруднення, яке сьогодні перешкоджає абсолютній більшості мешканців Заходу спостерігати за небесними тілами, у поєднанні з чимраз видовищнішими досягненнями астрономії демонструє характерний для сучасності парадокс: чим більше ми знаємо про космос, тим менше відчуваємо його присутність у повсякденному житті. Ще у XVII сторіччі не можна було уявити собі календаря, який не враховував би фаз Місяця, астрологія була академічною дисципліною, а на спостереженнях за нічним небом базувалася низка практик, пов'язаних, зокрема, з піклуванням

про здоров'я, вирощуванням рослин чи розведенням тварин. Сьогодні знання, засноване на переконанні, що небесні тіла впливають на нас і наше оточення, вважається забобою. Наше життя протікає в тижневому ритмі, який жодним чином не пов'язаний із розташуванням Землі в космосі. Ми дедалі рідше дивимося на зірки.

«Слухняні зірки» – це вислів, який використав шотландський поет і романіст Роберт Луїс Стівенсон, коли описував газові ліхтарі, що освітлювали Лондон XIX сторіччя. Виражена в цій формулі ідея приборкання ночі чудово вписувалася в проєкт модерності з його обіцянкою підкорення природи та прагненням пристосувати явища природи до людських потреб. «Неслухняні зірки» – це спроба подивитися інакше на відносини між людиною та космосом, звернути увагу на те, як космос на нас впливає. Це також спроба реконструювати знання, розтрачене разом із народженням модерності (знання, що поєднувало процеси на Землі з розташуванням небесних тіл), а також відновлення імажинарію, який підкреслює зв'язки нашого тіла з космосом. Інтуїція підказує, що зосередження уваги на неслухняних зірках дозволить нам переформулювати питання про те, яка чутливість нам потрібна в добу екологічної катастрофи.

НАВІЩО ДИВИТИСЯ В НЕБО?

Чи Сонце інакше світить над Землею, на якій відбувається масове винищення? Чи над нею інакше западають сутінки? Чи ти живеш в одному з тих місць, де безхмарної ночі не видно жодної зірки? Чи все-таки іноді їх бачиш? Якщо так, то знай, що менш ніж за двадцять років бачитимеш наполовину менше. Нічне небо, що від зародження культури функціонує як книга, в якій таємною мовою записане наше майбутнє, перестане існувати. Невдовзі зірки можна буде побачити лише в телескоп. Наше майбутнє ми зможемо відчитати хіба що з безжалісного жару Сонця, з променів, що сіють знищення.

Антрополог Майкл Тауссіг, відзначаючи в книжці «Оволодіння неволодінням у добу занепаду» [*Mastery of Non-Mastery in the Age of Meltdown*], що перспектива глобального потепління змушує переосмислити багато явищ, цитує початок вірша Емілі Дікінсон: «Остання Ніч її Життя / Була наче

інші Ночі – / І лиш її Умирання /
Робило нам Світ інакшим». Смерть,
яка спустошує планету, змушує все
виглядати інакше. Ми вбираємо нові
кольори, запахи, які доходять до
нас більш інтенсивно. «Дрібниці,
невидимі досі – / Осяяні Світлом
цим сильним – / Нам бачилися
в Уяві, / Мов виділені Курсивом».

Зрозуміти те, що відбувається
на землі, – саме для цього ми
дивимося в небо.

✱ **Ірина Теодореску** (текст)
і Матеуш Висоцький (музика)
*Гороскопи на час
катастрофи*
звукова інсталяція, 2025

Особливістю сучасних гороскопів
є те, що вони позбавлені трагічних
компонентів. На відміну від
стародавніх передбачень, від яких
іноді кров холола в жилах, астрологія,
пропонована в різноманітних
журналах, має передовсім нести
розраду. Звукова інсталяція
«Гороскопи на час катастрофи»
є результатом співпраці письменниці
Ірини Теодореску та композитора
Матеуша Висоцького. Ми чуємо в ній
голоси з майбутнього. Гороскопи для
дванадцяти знаків Зодіаку, подані
у формі тривожного, насиченого
сумом аудіоспектаклю, складаються
в поетичну оповідь про знищений
світ, а також про необхідність наново
відкрити, що означає «жити добре».

✱ **Катажина Коженєцька**
Без назви (Сатурн)
власна техніка на основі ебру,
акварельний папір, 2022

Без назви (Сатурн)
власна техніка на основі ебру,
акварельний папір, 2022

Без назви (Тея)
власна техніка на основі ебру,
акварельний папір, 2022

Без назви (Тея)

власна техніка на основі ебру,
акварельний папір, 2022

Без назви (Місяць, що
сходить)

власна техніка на основі ебру,
акварельний папір, 2022

Без назви (Місяць Юпітера)

інтарсія, різні види деревини,
2024

Космос

інтарсія, різні види деревини,
2011

Зображення Катажини Коженецької ілюструють те, що видається втраченим, – колишнє казкове уявлення про космос.

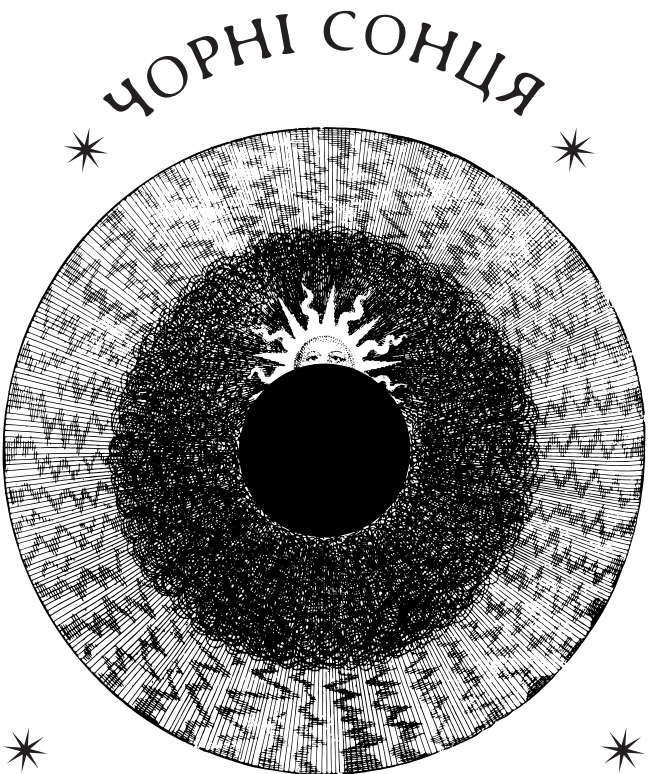
Авторка створює свої роботи, використовуючи сформовану на Близькому Сході традиційну техніку оздоблення паперу, що зветься ебру. Це метод, при якому фарби відповідної густини накладаються на поверхню води, загущеної спеціальним розчином, а потім переносяться на папір або тканину. Виникає враження, що виниклі таким чином особливі космічні пейзажі створила не людська рука. Сама Коженецька каже, що вона «працює в діалозі з природою».

Не останнє значення для цієї не цілком контрольованої практики має дія земного тяжіння. Під її впливом фарби різної густини можуть розходитися, опадати або витісняти інші кольори, утворюючи характерні концентричні візерунки. За переказами, коли в XVI сторіччі європейці вперше побачили турецький мармуровий папір, вони приписали йому магічне походження.

На зображеннях Коженецької часто з'являються планети, чорні діри, комети, місяці та метеорити. Композиції неправильної форми в поєднанні з позаземною тематикою викликають почуття незвичності.

Однією з історій, яку згадує мисткиня, є оповідь про Тею – протопланету, яка внаслідок зіткнення з Землею сформувала Місяць. Повертається також Сатурн – покровитель меланхоліків, а може, навіть цілого людського роду, який, як жоден інший, захопився самознищенням.

У своєму живописі Катажина Коженецька проводить паралелі як між фізичними механізмами світу природи, так і між процесами мистецької творчості та візуальними формами, що з них народжуються. Особливо рекомендуємо оглядати роботи мисткині, лежачи або сидячи (найкраще по-турецьки) на підлозі – саме в такій позі роздивлялися небо астрономи родом із тих самих частин світу, що й стародавня техніка фарбування паперу. Омар В. Насім у книжці «Астрономічний стілець. Візуальна й культурна історія» [*The Astronomer's Chair: A Visual and Cultural History*] описує відмінності в способах спостереження за небосхилом у європейських і азійських чи африканських культурах. Тоді як на Заході астрономи відгороджувалися від землі стільцями, а від неба телескопами, в таких країнах, як Індія чи Єгипет, вони залишалися ближче до землі, дивлячись на зорі голим оком.

Меланхолію, тобто сум, поєднаний з апатією, в античності пов'язували з впливом Сатурна. Вважалося, що планета спричиняє гуморальні розлади, а точніше кажучи, надмірне виділення в організмі чорної жовчі. Лише у XVIII сторіччі ця концепція почала втрачати значення, а в наступному сторіччі медицина почала ототожнювати меланхолію з депресією, яку згодом віднесла до психічних розладів. Натомість поняття меланхолії прижилося у психоаналізі. Зигмунд Фройд пов'язував її з невідбутою жалобою. Людина, занурена в меланхолію, несвідомо ідентифікуючись із утраченим об'єктом, замість того, щоб пропрацювати втрату, занурюється в апатію та автоагресію. Про досвід утрати пише також філософія Юлія Крістева, що послуговується психоаналізом. Для неї меланхолія пов'язана з мовою – вона є передовсім неможливістю виразити свій біль, що збільшує страждання й веде до відчуження. Чорне сонце, що з'являється

в назві книжки Крістевої, відсилає до сонета Нерваля. Романтична поезія полюбила цю фігуру. Будучи протилежністю традиційного мотиву сонця як джерела світла й життя, вона відсилає також до явища затемнення, завдяки чому значення, пов'язані з досвідом втрати, накладаються тут на апокаліптичний пафос. Антична концепція Сатурна й романтичний катастрофізм чорного сонця зустрічаються також у фільмі «Меланхолія» Ларса фон Трієра з 2011 року.

На виставці ми звертаємося до образу Сатурна і чорного сонця, щоб розповісти про катастрофу, яку переживаємо тепер, і про безсилля, яке часом відчуваємо. Ми не сумніваємося, що новою меланхолією є соластальгія. Втрата улюбленого пейзажу – це втрата частки себе. Туга за улюбленим пейзажем досі не має своєї мови. Так само, як туга за виглядом нічного неба.

✱ Вітек Орський

Тепер я вже не знаю, що прекрасне

фотоінсталяція, п'ять фотографій розміром 145 × 108 см, драбина, дерев'яна стружка, 2023

Інсталяція Вітека Орського «Тепер я вже не знаю, що прекрасне» – це реінтерпретація знаменитого мідьориту Альбрехта Дюрера з зображенням крилатої жіночої постаті, яка вважається персоніфікацією меланхолії. Зі складної символіки зображення митець вилущує вибрані мотиви й перекладає їх на сучасну візуальну мову. А отже, маємо тут і Сатурн як планету, що відповідає за меланхолійний темперамент, і рослину, яка пом'якшує його прояви (настурція лікарська). З предметів, нагромаджених навколо сидячої постаті, Орський обирає таємничий багатогранник,

безформність якого інтерпретувалася як поразка в прагненні до краси, та магічний квадрат, який набуває тут вигляду вкритої тріщинами сітки. Їх супроводжує портрет кільканадцятирічної Матильди, що є варіацією на тему Купідона, який у Дюрера – наділений уважним поглядом і озброєний табличкою – мав бути протилежністю безсилового безруху. Доповненням до п'яти фотографій стає драбина. Її вихідний пункт і мета, які, як у Дюрера, залишаються невизначеними, підсилюють почуття загубленості. Назва інсталяції «Тепер я вже не знаю, що прекрасне» – це парафраза речення з нотаток Альбрехта Дюрера з часів, що передували створенню «Меланхолії».

✱ **Катажина Коженєцька**
Без назви (Затемнення)
власна техніка на основі ебру
на акварельному папері, 2022

✱ **Якуб Войнаровський**
графічні роботи й фотографії
з циклу «Novus Ordo
Seclozum», 2013

У творчості Якуба Войнаровського часто повертається мотив спорідненості між окультною іконографією та авангардним мистецтвом ХХ сторіччя. Митець, вишукуючи повторювані мотиви й таємні зв'язки, пише власну історію мистецтва за зразком конспірологічних теорій. Роботи, включені в представлену на виставці діаграму, походять із циклу «Novus Ordo Seclozum». Скомпоновані по-новому, вони віддзеркалюють вільну подорож мотивами, які можна зустріти в стародавніх зображеннях космосу. Чорне сонце над французьким садом поєднується з кадром із фільму «Минулого року в Марієнбаді», до якого безпосередньо відіслав у фільмі «Меланхолія» Ларс фонт Трієр. Чорне сонце супроводжує чорний квадрат, який – перш ніж з'явитися під

пензлем Малевича – був розміщений на сторінці трактату з XVII сторіччя пера Роберта Фладда, що розвивав концепцію макрокосму й мікркосму. Чорний квадрат мав тут виражати нескінченність Усесвіту. Біля кожної сторони квадрата Фладд написав «Et sic in infinitum» – і так до нескінченності.

✱ **Томаш Добішевський**
Відстеження Сонця –
Перформанс 18/07/2017
фототермографія, факсовий папір, 2017

Відстеження Сонця –
Перформанс 18/07/2017
ескіз, капілярна ручка на папері, 2017

Робота Томаша Добішевського є результатом чотиригодинного експериментального перформансу, в якому головною рушійною силою була дія Сонця. Митець, використовуючи фотоапарат, а конкретніше вміщене всередині нього дзеркало, зареєстрував у своїй квартирі рух зірки нашої системи упродовж дня. Під час цієї події він пересовував факсовий папір у фотоапараті, реєструючи таким чином сонячний рух на небі.

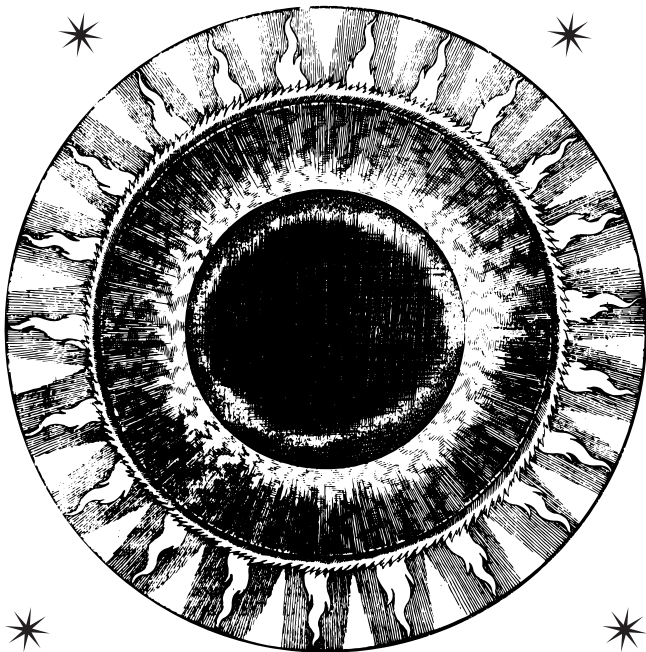
Сімнадцятиметрова випалена лінія, утворена сонячним промінням, окрім авангардного жесту розширення мистецтва на щоденність, несе в собі зловісний заряд. Хоча Сонце й необхідне для того, щоб на Землі існувало життя, воно має в собі також нищівний потенціал, який у добу кліматичної кризи стає дедалі більш відчутним.

✱ **Лукаш Радзішевський**
Сонця
відео, 2018/2024

«Сонця» – це мистецький експеримент, який у 2018 році був представлений вживу. У тому первісному,

перформативному варіанті проект спирався на двадцятичотиригодинну трансляцію заходів сонця, що передавалися з різних часових поясів на всьому світі. На виставці ми демонструємо його у вигляді фільму – запису тривання, леткості й спільнотного проживання часу. Післяобраз тієї ситуації набуває нового значення в контексті виставки, стаючи післяобразом світу, який уже належить до минулого.

Захід чи схід сонця – це в історії мистецтва прогашна тема, яка асоціюється з кічем, лубочними картинками й курортними сувенірами. Коли дивитися на нього в реальності, він неодмінно захоплює й має гіпнотичну дію. В захваті, який супроводжує споглядання заходу сонця, може критися туга за життям, ближчим до природного ритму.

БЛАГОДАТЬ
ГРАВІТАЦІЇ

Намагання перебороти силу земного тяжіння є важливою частиною історії науки і техніки. Мрія про польоти була прагненням полонати один із найфундаментальніших законів фізики. Спорудження соборів і хмарочосів або стрибки з парашутом використовували гравітацію, але й передбачали опір їй. Для Сімони Вейль гравітація становила метафору падіння – це сила, що притягує людину до матерії, егоїзму, страждання й поневолення власними прагненнями грішного тіла. Противагою для закону тяжіння в такому розумінні стає благодать, що походить від Бога. Ці дві оповіді – з одного боку про досягнення науки, а з другого про подолання тілесного стану – в певному розумінні взаємодоповнюються. В обох ідеться про перемогу над матерією, про звільнення від законів природи.

На виставці ми намагаємося збудувати наратив, який становить альтернативу оповіді про гравітацію як силу, яку слід подолати. Наша розповідь складається з картин

вільного падіння, лежання і висіння. Ми запитуємо про їхній політичний потенціал. Чи вони можуть бути стратегією пасивного опору? Ми запитуємо про світ, у якому не боремося ані з законами фізики, ані з власним тілом. У цьому світі гравітація є благодаттю.

Перед лицем близької катастрофи, в рамках тренування падання ми заохочуємо Вас прийняти силу тяжіння як силу, що панує на нашій планеті. Замість напружуватися й випростовуватися лягаймо, лежімо й відчуваймо її космічну дію на собі.

✱ Кама Сокольницька

Джетлаг

скульптура, синтетична шкіра
китайського виробництва, латунь,
2013

Заголовний джетлаг, тобто синдром раптової зміни часового поясу, з'являється під час подорожі в трансмеридіанному напрямку (схід–захід або захід–схід). До найчастіших симптомів належать розлади сну, сильна втома, труднощі з концентрацією, послаблений апетит, кишково-шлункові проблеми, головний біль та загальне погане самопочуття. Їхня інтенсивність залежить від напрямку подорожі – перельоти з заходу на схід переносяться важче, оскільки організм відчуває їх як скорочення дня. А подорож у протилежний бік, навпаки, переноситься легше, оскільки день видається довшим.

Джетлаг можна розуміти як тілесний досвід впливу обертального руху Землі. Чорний шкіроподібний матеріал, перевішений через прут, звисає безвладно, трохи схожий на опалі крила літака, і нагадує про фізичну і психічну безпорадність тіла перед лицем сили тяжіння. Ця робота, ілюструючи дію гравітації, меншою мірою викликає в пам'яті піднімання вантажів, зусилля чи вичерпаність, а більшою – свободу, можливість

відпочинку, полегшення. Мисткиня створила скульптуру після прочитання книжки Джонатана Керрі «24/7. Пізній капіталізм і мета сну». Натхненна теоріями автора, вона візуальним чином розповіла про вичерпаність після шаленого економічного прискорення глобалізованого світу.

✱ Кама Сокольницька

Місячне сяйво

земля, сrebro в листках,
кераміка, 2025

Поетична робота Ками Сокольницької відсилає до впливу місячного циклу на ґрунт і ріст рослин. Просте посріблення чорнозему асоціюється з концептуальним репертуаром жестів, але також із традиційними землеробськими практиками, що використовують силу тяжіння Місяця. Час висівання збіжжя чи садіння листових овочів залежав від фази Місяця. Через це окремі квадри Місяця називалися відповідно: листка, плоду, коріння та обробітку. Від фаз Місяця залежали такі дії, як винищення шкідників і бур'янів, випікання хліба й виробів із тіста, квашення капусти та огірків, збирання грибів.

Робота Ками Сокольницької була створена з думкою про ті ночі, коли Місяць світить настільки яскраво, що відкидає тіні. Посріблений чорнозем може також викликати асоціації з англійською казкою з XVII сторіччя про Джека й чарівну квасолі. Одна з версій цієї оповіді розповідає про вплив повні Місяця на виняткове зростання паростків квасолі, які в сприятливому світлі ночі росли в надзвичайному темпі, сягаючи неба. Саме завдяки зростанню чарівної квасолі головний герой мав шанс потрапити до розташованого високо в хмарах замку велетня, а згодом змінити свою селянську долю. «Місячне сяйво» можна прочитати як алхімічну операцію, яка – як і в казці – стосується таємничого потенціалу природи, її здатності до трансформації та взаємодії з космічними силами.

✱ Катажина Коженецька

Без назви (Походження води)

інтарсія, різні види деревини, палласит Серічо (вік прибіл. 4,5 млрд років), 29 × 47 см, 2024

Без назви (Чорна діра)

власна техніка на основі ебру на гіпсоволокнистій плиті та акварельному папері, дерево, 2022

У каміні, мармурованому методом ебру, замість картини розжареного полум'я мисткиня розмістила зображення чорної діри. Це об'єкти в космічному просторі, які мають таке сильне гравітаційне поле, що ніщо – ні матерія, ні світло – не може їх покинути, звідти й назва. Вони виникають тоді, коли надзвичайно масивні зірки западаються під впливом власної гравітації, закінчуючи своє життя. У Коженецької форма, яка асоціюється з домашнім інтер'єром, почуттям безпеки, зіставлена з явищем анігіляції. Ситуацію сидіння біля каміна і вдивляння в чорну діру (хоч насправді непомітну) можна інтерпретувати меланхолійно як прийняття поразки, капітуляцію. Ми пропонуємо побачити в цьому жест бездіяльності, який у сьогодишній культурі, зорієнтованій на збільшення продуктивності, набуває виміру підривної дії.

✱ Наталія ЛЛ

Точки опертя

відео, 1980

«Точки опертя» Наталії ЛЛ – це проект, який мисткиня розвивала кілька років і який охоплював перформанс, фотографію, графіку та текст. На виставці ми представляємо відео, яке підсумовує весь творчий процес.

У своїй мистецькій практиці Наталія ЛЛ намагалася вписати своє мистецтво, виведене зі щоденного досвіду, в ширший космічний вимір. Ключовою в її концепції є напруга між

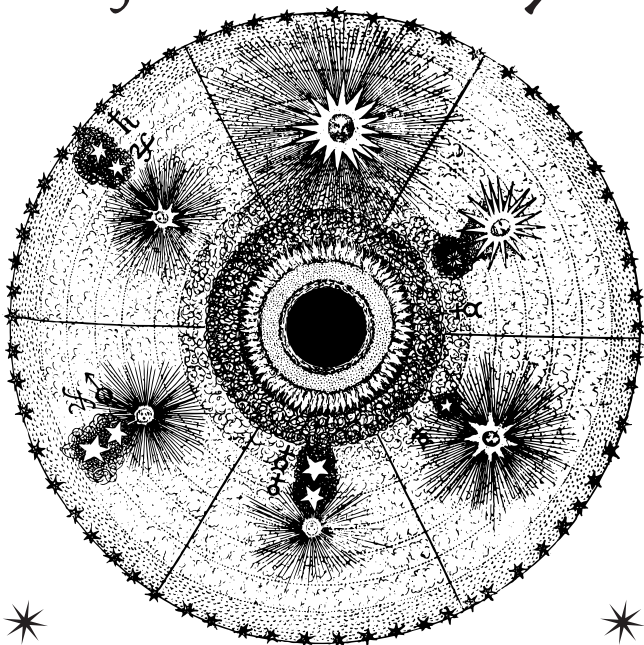
нескінченним Усесвітом та обмеженою перспективою людини.

Дія «Точок опертя» полягала у відтворенні вісімнадцяти сузір'їв північного неба відбитками голого тіла мисткині на луці в Пенінському національному парку. Розташувавши відповідним чином руки й ноги, вона створювала фігури, які наслідували форму сузір'їв. Обираючи місця зіткнення з землею і піддаючись силі тяжіння, вона будувала перформативний імажинарій, у якому космічний порядок здобував намацальний земний вимір. Таким чином поставала символічна копія Всесвіту – акт перетворення явищ вселенського масштабу в форму, доступну людському сприйняттю. Прагнучи поєднати макро- і мікрокосм, мисткиня розміщує їхнє відбиття на своєму тілі, встановлюючи єднання між людиною й космосом. Ця особлива злука показує, що тілесність є не протилежністю нескінченності, а точкою стикання.

✱ **Люціян Демідовський**
Преображення
фотографії, 1974

Вважається, що Ньютон сформулював закон всесвітнього тяжіння після того, як побачив у саду яблуко, що падає з дерева. Сьогодні ми знаємо, що ця сама сила, яка притягує яблука до землі, змушує Землю обертатися навколо Сонця, а Місяць навколо Землі. У циклі фотографій Люціана Демідовського відбувається схоже явище масштабування. Глобус, що лежить у траві, – так, як яблуко Ньютона, – замінюється каменем. Уперше цикл був показаний у формі книжечки, в якій перегортання сторінок наочно підсилювало враження руху: Земля, що віддаляється, камінь, що наближається. Сьогодні цей образ сприймається особливо зловісно. Покинута планета перевтілюється в суху брилу, в камінь, який летить прямо на нас.

КОСМОС, ЗНОВУ, ЗАЧАРОВАНИЙ

Найдавшіні міри часу нерозривно пов'язані з рухами небесних тіл – рік, день, місяць. У деяких мовах зберігся навіть слід від цього зв'язку, і слово «місяць» означає міру часу й небесне тіло. У модерну епоху ключового значення набувають дві міри, обидві відірвані від природних циклів – година і тиждень. Обидві вони пов'язані з дисципліною праці. Пригнічувальний характер годинникового часу влучно відзначив у одному зі своїх оповідань Дж. Г. Баллард. Кривда, яку люди чинять собі за допомогою годинника, полягає в тому, що завдяки ньому можна точно встановити, скільки часу потрібно конкретній особі на виконання якогось завдання, а згодом змусити її, щоб вона робила його швидше. Така дисципліна нав'язується не тільки людям, але й нелюдським істотам і всій планеті – від усіх вимагається робота на постійно

підвищуваних обертах. Так, немовби ми не знаємо, що для прискорення процесів на Землі нам слід було б прискорити рух у всьому космосі.

Так, над Землею, на якій здійснюється масове винищення, Сонце світить інакше. Смерть – парадоксально, як у Емілі Дікінсон – вливає у світ нове життя. Контури темнішають, збільшується гострота зору. «Дрібниці, невидимі досі» малюються в уяві, «мов виділені курсивом». Бачений таким чином світ – це і є знову зачарований космос. Він зачарований, бо ми живемо в часах, коли вигляд зоряного неба такий рідкісний, що видається просто магічним. «І лиш її Умирання» робить наш світ інакшим і сьогодні кожна зоряна ніч є ніччю магічною. Зорі немов виділені курсивом. Місяць такий ясний, що ми бачимо на землі свою тінь.

Космос не прискорив свого руху. Між одним і другим сходом Сонця досі стільки само часу. Не змінилися пори припливів і час їхнього тривання. Плеяди досі залишаються жовтневим сузір'ям. Тимчасовості, виведені з позиції Сонця або Місяця, є тимчасовостями, альтернативними щодо капіталізму. Час неслухняний щодо диктату глобальних ринків. Час виділений курсивом, час магічний.

Юган Естергольм

Світляне панування

(Скинуте)

інсталяція, алюміній, скло, 2021

*Кілька місячних прогулянок
(Ліс Дікскарт)*

фотографія при місячному світлі,
відбиток на архівному папері,
2017

Кілька місячних прогулянок (Черемша)

фотографія при місячному світлі,
відбиток на архівному папері,
2017

Творчість Югана Естергольма зосереджується на проблематиці забруднення неба штучним світлом. Від моменту поширення вуличного освітлення – спершу газового, згодом дугового й нарешті електричного – картина нічного неба різко змінилася. Зірки й сузір'я, які ще в XIX сторіччі можна було побачити в містах голим оком, сьогодні вимагають особливих умов. Одним із ключових джерел натхнення для шведського митця є фотографічні записи з XIX сторіччя, що походять із дуже популярного видання французького астронома Каміля Фламмаріона «Популярна астрономія». Використовуючи ці архаїчні з сьогоднішньої перспективи зображення, митець звертається до давнього імажинарію.

Перекинутий ліхтар може викликати згадку про бунт парижан у XIX сторіччі, які розбивали вуличні газові ліхтарі, протестуючи проти влади поліції й насильства з боку держави. На шибки у капітелях митець наніс картини «античного неба» – того, яке кілька сторіч тому, перед початком процесу приборкання ночі, можна було бачити голим оком.

У цій самій залі ми представляємо також дві фотографії Югана Естергольма – виконані під час місячної ночі пейзажі, що показують дикі райони британського острова Сарк у протоці Ла-Манш. У 2011 році Міжнародна асоціація темного неба визнала його місцем, що підлягає охороні. На острові немає публічного освітлення й вуличного руху, а океан довкола поглинає будь-який витік світла з найближчих островів Гернсі й Джерсі, завдяки чому небо Сарка є одним із найменш забруднених у Західній Європі. Роблячи знімки, митець покладався виключно на світло Місяця. Завдяки довгому часу

експозиції можлива була реєстрація
мальовничого ноктюрну.

✱ **Мая Каріна Розбіцька**

Місячні календарі

графіка, 2025

Мая Каріна Розбіцька почала проєктувати календарі в 2015 році, спершу лише для себе. Від початку цю практику супроводжувало переконання, що календарі, нав'язуючи певний часовий режим, тісно пов'язані з владою. Перші проєкти нагадували миготливі сітки й великою мірою обігрували форму популярних настінних календарів. У 2022 році мисткиня запроєктувала перший річний місячно-сонячний календар у формі кола. Крім нього, на виставці ми представляємо місячний календар, підготований на кожен місяць тривання виставки.

✱ **Іза Тарасевич**

*Теорія множинних
моторних каналів*

інсталяція, оксидована сталь,
2021

Інсталяція Ізи Тарасевич – це вираження захоплення мисткині стародавнім народним танцем – мазуркою. Її танцюють у парах, описуючи коло й виконуючи обертові рухи на всіх стопах. Якщо подивитися на цей рух схематично, виявиться, що він нагадує шлях, який долають небесні тіла. Дивовижна збіжність хореографії тіл видається тут не без значення. Народне знання було пов'язане з переконанням про вплив планет на щоденне життя. Землеробська, а також збирацька та мисливська діяльність диктувалася не лише зміною пір року, але й місячною ритмікою. Сіяння, садіння, збирання, винищування шкідників, риболовля, збирання грибів та бджолярські роботи підпорядковувалися фазам Місяця, який убуває або прибуває. З часом це знання було визнане

маргінальним і таким, що не пасує до реалій механізації та збільшення продуктивності аграрних господарств. Колись «розтрачене», сьогодні воно повертається в біодинамічному й органічному землеробстві та садівництві.

Колова структура відсилає до чергування пір року, циклічного часу, в ритмі якого живуть традиційні аграрні спільноти. Тож мисткиня звертає увагу не тільки на структуру самого танцю, але й на записане в ньому знання про світ – знання інтуїтивне, що впливає зі спостережень за природою, які передаються з покоління в покоління. Додатково в структуру кола вписані елементи, що нагадують долоні. Це відсилання до роботи людських рук і мануальних здібностей вводить контекст знання й адаптації досвіду наших предків. Символічна форма долоні показує зв'язок розвитку тіла з еволюцією і може прочитуватися як метафора адаптації всіх живих істот до життя на Землі.

✱ **Кама Сокольницька**

Добра ніч

шовк, пігмент із метеорита,
графіт, 2025

Слово «шляфрок» є запозиченням із німецької мови, яке походить від дієслова *schlafen*, тобто «спати». Це вбрання, яке ми вдягаємо перед тим, як піти спати й відразу після пробудження. Робота Ками Сокольницької заторкує тему ритуалів, пов'язаних зі сном, а також добового ритму, що відмірюється чергуванням прокидання й засинання. Пігмент, який послужив для виготовлення напису, був отриманий зі знайденого в Мароко метеорита. Таким чином мисткиня поєднала тему сну з картиною падіння. Засинання отримало тут вимір не лише підкорення силі тяжіння – присутність елемента родом із космічного простору спонукає до питання про потенціал сновидіння: чи не відкриває воно нас на те, що не міститься у щоденному досвіді?

✱ **Лорен Дарлінг**
Місячні хроніки. Кривавий місяць
мішана техніка, папір, оксамит,
кров, 2021

Книжечка, виготовлена британською мисткинею Лорен Дарлінг, показує криваві фази Місяця, креслячи паралелі між місячним циклом та менструацією. На кожній сторінці представлена інша фаза – від молодика до повні (загалом 31 аркуш). Мисткиня запрошує подивитися на тіло і Місяць як взаємні відображення. Почергове зростання і убуття характеризують обидва цикли. Поширення штучного освітлення порушило синхронізацію обох циклів. Помічною практикою в їхньому регулюванні може бути затуляння вікон у спальні.

✱ **Сара Кемерон Санд**
36,5 / Довготривалий перформанс із морем
двоканальна відеоінсталяція,
звук, 2013–2022

- *36,5 / Те Мануканукатанга о Готуроа, Аотеароа-Нова Зеландія*
два праві канали, відео HD, 12' 23", 2022
- *36,5 / Північне море, Нідерланди*
два ліві канали, відео HD, 12' 46", 2015

Імпульсом для створення роботи «36,5 / Довготривалий перформанс із морем» був ураган Сенді, який 2012 року вразив Нью-Йорк. Він започаткував цикл мистецьких акцій, що полягали в стоянні у воді упродовж повного циклу припливу й відпливу океану. Перформанс, повторений у кількох місцях на світі за участі місцевого населення, мав привернути увагу до кліматичних змін

і зростання рівня морів. На виставці ми представляємо документацію з Північного моря та Нової Зеландії. Вода, що піднімається по тілах учасниць і учасників перформансу й становить зловісне передбачення майбутньої повені, водночас відсилає до безперервного й незалежного від усього циклу місячних припливів і відпливів.

НЕПІДКУХНЯНІ ЗІРКИ

Кураторки: Катажина Чечот, Йоанна Кобилт

Оформлення виставки та візуальна ідентифікація: Патриція Ожеховська

Конструкції текстильних форм: Анджей Кармаш

Продюсування: Моніка Мушинська, Беата Турек-Юзефчак, Габріеля Пезда

Промоція: Йоанна Глінковська

Монтаж: Лукаш Балацінський, Якуб Якубович, Марцель Кішка, Томаш Кочонь, Марцін Пецина

Співпраця з аудиторією: Магдалена Вебер, Юліанна Бесок, Агата Дронг, Барбара Качмарек, Єва Козарова, Анна Квапіш, Беата Маршалек, Агнешка Міхонь, Сара Щегола, Мая Відера

Редакторська опіка: Йоанна Осевич-Льоренцутті

Переклад українською: Андрій Савенець

Надання робіт: Gunia Nowik Gallery, Фундація ZW, Фундація археології фотографії

Програма BWA Вроцлав: Катажина Рой

Пошук коштів і співпраця з партнерами: Береніка Нікодемська, Йоанна Сокальська

Партнер: Акціонерне товариство «Нижньосілезька залізниця»

Медіа-меценати: Contemporary Lynx, Pismo Artystyczne Format, Miej Miejsce, Notes na 6 Tygodni, Szum, TVP Kultura

Організатор: BWA Вроцлав – Галереї сучасного мистецтва

Директор BWA Вроцлав: Мацей Буйко

Співфінансовано Міністерством культури і національної спадщини Республіки Польща.

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Партнер:

**DOLNY
ŚLĄSK**

**Koleje
Dolnośląskie**

Медіа-меценати:

CONTEMPORARY
LYNX

format

MM
MIEJ MIEJSCE

not
notes na 6 tygodni

SZUM

TVP
KULTURA

